

ЗАСТОСУВАННЯ ПРАКТИКИ ЄСПЛ НА ПРИКЛАДІ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА

Карпова К. М.

*аспірантка I курсу кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства
факультету права, економіки та кібербезпеки
Міжнародний гуманітарний університет
Науковий керівник: **Андрейченко С. С.**
доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства
факультету права, економіки та кібербезпеки
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

На сьогодні проблема застосування практики ЄСПЛ на прикладі адміністративного судочинства досить актуальна. Особливо слід наголосити на проблемах та техніках застосування практики, з якою вітчизняні суди та органи влади не знайомі, а також з приводу якої виникають певні труднощі щодо правового розуміння текстів рішень.

Обов'язковість практики ЄСПЛ

Після ратифікації Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод окремим Законом України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського Суду з прав людини», країна стала ближчою до створення однорідної судової практики, що була узгоджена з європейською системою права. Верховною Радою України було надано згоду на обов'язковість Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод та її протоколів як частини національного законодавства. Це було закріплено офіційно в статті 9 Конституції України. Україна після ратифікації зобов'язана підтримувати дану конвенцію, і не дати ніяким чином можливості позбавити її мети, або зробити неможливим його виконання. Відтепер після ратифікації Конвенція і практика Європейського суду з прав людини стали джерелами права для України і обов'язковість їх виконання є актуальною до цього часу [3, с. 209].

Але існують суперечки з приводу трактування та розуміння статусу практики ЄСПЛ в українській правовій системі. Є різні погляди також на місце щодо того чи іншого рішення ЄСПЛ. Так, з одного боку, існує правова позиція, що оскільки відповідно до ч. 1 ст. 46 Конвенції високі Договірні Сторони зобов'язались виконувати остаточні рішення суду в будь-яких

справах, у яких вони є сторонами, прецедентний характер мають виключно рішення, в яких Україна була стороною процесу. З іншого боку, існує правова позиція, що усі рішення ЄСПЛ є джерелом права.

Таким чином, на сьогодні Україна має повністю ґрунтуватися на практику ЄСПЛ у власних справах. Використовуючи при цьому основні норми Конвенції з усіма її рішеннями ЄСПЛ. На цьому етапі виникає основна проблема, яка заважає правильно трактувати те чи інше положення. Україна не була офіційною стороною, тому є певні проблеми з офіційним перекладом рішень ЄСПЛ. Тому що, багато з рішень не мають перекладу на українську мову. Стаття 18 зазначає, що «суди мають використовувати офіційний переклад рішення суду, що надрукований у офіційному виданні, або, за відсутності перекладу, оригінальним текстом». Зрозуміло, що якщо користуватися оригінальним текстом, потрібна відповідна філологічна підготовка, навіть при досить високому рівню обізнаності в іноземній мові, невідомо хто буде перевіряти правильність трактування суддею того чи іншого положення [4].

Проблематика при застосуванні практики ЄСПЛ

Правильність розуміння у правозастосовній практиці являє собою лише одну з проблем у застосуванні практики ЄСПЛ. Ще однією важливою проблемою є застосування власне Конвенції та рішень ЄСПЛ.

Суди все частіше починають обмежуватися лише згадуванням окремих положень Конвенції, особливо не звертаючи увагу при цьому на це положення. Можна побачити багато судових рішень, де є вказівка на ту чи іншу статтю Конвенції без належного пояснення та обґрунтування застосування цього положення до відповідної адміністративної справи. Є досить популярними судові рішення, де просто зазначається «відповідно до рішень ЄСПЛ» тощо. Відбувається підміна мотивувальної частини певного судового рішення практикою ЄСПЛ.

Ще однією особливістю є плутаниця у певних суддів в трактуванні та розрізненні практики суду ЄС та ЄСПЛ. Рішення ЄСПЛ можна побачити досить часто інтерпретованими під свій лад, тексти видозмінюються і стають зовсім не схожими на оригінальне положення [1, с. 18].

Проблеми виникають також при забезпечення єдності судової практики при застосуванні практики ЄСПЛ. Так, в одному рішенні адміністративні суди обґрунтовують відповідь на кожний аргумент сторони спору, а в інших рішеннях адміністративні суди, посилаючись на це ж рішення ЄСПЛ, не обґрунтовують свою відповідь на кожний аргумент сторони, хоча цей аргумент є важливим для сторони, що, на думку ЄСПЛ, є порушенням ст. 6 Конвенції, оскільки сторона не була почута при винесенні судового рішення, яке має бути справедливим.

Така ситуація із використанням рішень ЄСПЛ не сприяє єдності судової практики.

Основні критерії застосування практики ЄСПЛ

Ключовими критеріями, які допоможуть у врегулюванні спірних відносин можуть бути наступні:

1. Наявність невідповідності або прогалини у законодавстві України
2. Колізія норм чинного законодавства України
3. Наявність важливої проблеми, яка не може бути вирішена без втручання практики ЄСПЛ.
4. Відсутність раціонального порядку, з приводу реалізації окремих положень Закону України, що в свою чергу порушує та обмежує конвенційні права людини [5, с. 3].

Таким чином, кінцевим результатом застосування практики ЄСПЛ повинно сприяти формуванню єдності судової практики різних прав, свобод та інтересів людини. А не бути підмінним елементом або аргументом у різних частинах судових рішень.

Література:

1. Малишев Б.В. Принцип верховенства права (теоретико-правовий аспект) // Бюлетень Міністерства юстиції України. 2012. № 8 (130). С. 18.
2. Фулей Т.І. Сучасні загальнолюдські принципи права та проблеми їх впровадження в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец.12.00.01. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2003. С. 6.
3. Теория права и государства: Учебник / Под ред. В.В. Лазарева. М.: Новый юрист, 1996. С. 209.
4. Городовенко В. Принцип рівності громадян перед законом і судом // Вісник Конституційного Суду України. 2012. № 1. С. 178.
5. Оніщенко Н. Принцип законності: природа та сутність в умовах демократичних змін // Віче. 2012. № 12. С. 3.